

Rapport

efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i
grundskolan i Jävre skola i Piteå kommun

Innehåll

Inledning

Resultat

Bakgrundsuppgifter om Jävre skola

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under hösten 2011 en kvalitetsgranskning av undervisningen i idrott och hälsa i grundskolans årskurser 4–6. Granskningen av Jävre skola i Piteå kommun ingår i detta projekt.

Jävre skola besöktes den 16 - 18 november. Ansvariga inspektörer har Stefan Persson och Marcus Rönnegård varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av undervisningen i idrott och hälsa genomförs i totalt 28 kommunala skolor och 8 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen av idrott och hälsa är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Resultat

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Syftet med undervisningen i idrott och hälsa är enligt **kursplanen** att eleverna ska ges möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Vidare ska eleverna ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor och ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande. Eleverna ska också utveckla förmågan att vistas i utemiljöer under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Kursplanen anger därvid tydligt ett centralt innehåll för undervisningen uppdelat i områdena rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse. **Skollagen** anger att lärarna ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Enligt **läroplanen** har rektor ansvar för att undervisningen följs upp och utvärderas.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att en stor del av lektionsinnehållet i idrott och hälsa handlar om rörelseaktiviteter där olika typer av bollspel och tävlingsidrott dominerar. Delar som behandlar hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse får inte sällan stå tillbaka. Både lärare och elever tenderar att uppfatta ämnet på ett sätt som avviker från det kunskapsobjekt som finns beskrivet i kursplanen. Ofta bedöms eleverna efter parametrar som närvaro och inställning samt efter mätbara idrottsprestationer. Skolor som följer kursplanens innehåll, uppmärksammar samtliga elevers intressen och behov och som har tydliga bedömningskriterier med grund i kursplanen är de som lyckas bäst i sin undervisning i idrott och hälsa.

Får eleverna undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till?

Jävre skola har till Skolinspektionen redovisat en timplan för undervisningen i grundskolan för Hortlax skolområde. Av den redovisade timplanen för grundskolans nio årskurser framgår att skolområdet totalt inom grundskolan erbjuder mer undervisning (6743 timmar) än vad den nationella timplanen enligt skollagen kräver (6665 timmar). Även inom ämnet idrott och hälsa erbjuder skolområdet mer undervisning (522 timmar) än skollagens krav om minst 500 timmar. Fördelningen av timmar över grundskolans årskurser innebär att eleverna i årskurserna 4–6 får 178 timmar undervisning i idrott och hälsa.

Eleverna har undervisning i idrott och hälsa vid två tillfällen i veckan. Varje lektionstillfälle omfattar 50 minuter, och ombyte och dusch sker utanför schemalagd tid.

Får eleverna en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden?

Syfte, centralt innehåll och kunskapskrav inom ämnet idrott och hälsa framgår av kursplanen för ämnet i läroplanen. Av kursplanen för ämnet framgår att innehållet i ämnet delas in i tre huvudområden, Rörelse, Hälsa och livsstil och Friluftsliv och utevistelse. Dessa huvudområden är sedan konkretiserade i olika innehållspunkter som ska ingå i undervisningen.

Vid Jävre skola sker undervisning inom alla tre huvudområdena. Detta framgår både av läsårsplanering och genomförda intervjuer. Fokus är dock i stor utsträckning på området Rörelse. Särskilt inom området Hälsa och livsstil saknas områden helt i den undervisning som ges inom idrott och hälsa. Exempel på sådana mer teoretiska områden där undervisningen inte ges inom ämnet är delar av hälsoundervisningen t.ex. kost och undervisning om allemansrätten. Läraren uppger att orsaken till denna uppdelning är att det finns bättre kompetens för sådan undervisning hos lärarna i dessa ämnen. Inga diskussioner förs mellan idrottsläraren och dessa lärare inför bedömning av elevernas kunskaper i ämnet idrott och hälsa. Rektorn är medveten om den uppdelning av undervisningen som görs, men har uppfattat det som att lärarna samverkar kring bedömningen så att alla delar av ämnet ingår i bedömningen.

Det innebär att undervisning inom moment som hör till ämnet idrott och hälsa bedrivs inom andra ämnen och av andra lärare. Samverkan mellan dessa lärare och undervisande lärare i idrott och hälsa sker inte kring undervisningen. Den undervisande läraren i idrott och hälsa får heller inte information om elevernas resultat från denna undervisning. Områden som dans och rytmik, orientering och agerande i nödsituationer har en tydlig plats i ämnesplaneringen, och elevintervjuerna visar att eleverna fått undervisning inom dessa områden

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver se till att undervisningen i idrott och hälsa omfattar syftet och hela det centrala innehållet i ämnet så att eleverna också kan bedömas utifrån hela innehållet i ämnet idrott och hälsa.

Ger undervisningen eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa?

För att undervisningen ska ge eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i ämnet måste undervisning ges inom alla kunskapsområden som ingår i ämnets syfte och centrala innehåll i en rimlig omfattning. Vid granskningen har som framgår ovan framkommit att undervisning i vissa teoretiska delar av ämnet

sker utanför ämnet idrott och hälsa och inom andra ämnen. Dessa delar ingår heller inte i bedömningen av elevernas resultat i ämnet idrott och hälsa. En viktig anledning till detta är att det inte sker någon samverkan mellan de inblandade lärarna kring undervisningens genomförande eller kring bedömning av elevernas kunskaper. Eftersom alla delar av ämnet idrott och hälsa ska ingå i undervisningen i ämnet och bedömas inom detta ämne behöver skolan säkerställa att så sker fortsättningsvis.

Tabell 1. Andel elever som nått målen i ämnet idrott och hälsa¹

Årskurs	år 2006	år 2007	år 2008	år 2009	år 2010
5	100	100	100	100	100

Källa: Skolans uppgifter

Av den redovisning som skolan inlämnat till Skolinspektionen framgår att samtliga elever i årskurs 5 under de senaste fem åren nått målen i ämnet idrott och hälsa. Det innebär också att samtliga elever nått målen i simundervisningen som ofta är ett problem när det gäller måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa.

Eftersom alla elever nått målen i ämnet har inte skolan bedömt att den behövt ge eleverna något särskilt stöd eller upprätta några åtgärdsprogram i ämnet.

Utgår lärarnas bedömning från kunskapskraven i idrott och hälsa?

Bedömningen av elevernas kunskaper i ämnet idrott och hälsa ska utgå från kunskapskraven i kursplanen. Den lärare som undervisar i ämnet har varken lärarutbildning eller ämnesutbildning i idrott och hälsa. Skolinspektionen bedömer efter genomförda intervjuer att läraren behöver utveckla sin kunskap om ämnets kursplan för att kunna bedöma elevernas kunskaper i enlighet med kursplanens krav. Något egentligt stöd till läraren finns inte heller i bedömningsprocessen. Vid intervju med rektorn framkommer att rektorn har liten kunskap om hur läraren i idrott och hälsa bedömer elevernas kunskaper. Kunskapen kommer i huvudsak från de individuella utvecklingsplaner som skrivs.

¹ Resultaten i tabellen illustrerar måluppfyllelse utifrån tidigare bestämmelser i skollag (1985:1100), grundskoleförordning (1994:1194) samt läroplan (Lpo 94) och kursplan. Bedömningen av elevernas möjligheter att uppnå kunskapskraven enligt Lgr 11 baseras på måluppfyllelse enligt tidigare bestämmelser samt de förutsättningar undervisningen ger vid granskningstillfället.

Som tidigare påpekats ingår inte alla delar av ämnet idrott och hälsa i undervisningen, och inte heller i underlaget för bedömningen.

Skolinspektionen bedömer att läraren behöver ges bättre förutsättningar att genomföra bedömningar i enlighet med kursplanens krav, och att rektorn behöver se till att alla kunskapsområden inom ämnet finns med i undervisningen och i underlaget för bedömning.

Har lärarna utbildning för den undervisning de bedriver?

Undervisningen i ämnet idrott och hälsa på Jävre skola bedrivs av två lärare. En lärare undervisar i årskurserna 1–3 och en lärare i årskurserna 4–6. Läraren som undervisar i årskurs 1–3 har utbildning som förskollärare men arbetar i huvudsak som fritidspedagog. Läraren som undervisar i årskurserna 4–6 har utbildning som fritidspedagog och arbetar även huvudsakligen som fritidspedagog. Båda dessa lärare har under en tioårsperiod mer eller mindre varit delaktiga i undervisningen i idrott och hälsa vid skolan. Det finns en lärare på skolan med utbildning i ämnet idrott och hälsa. Denna lärare undervisar dock inte i ämnet. Den utbildade läraren har enligt genomförda intervjuer i mycket begränsad omfattning fungerat som stöd till lärarna i idrott och hälsa. Rektorn uppger vid intervju att undervisande lärare kommer att få mer stöd av rektorn och den lärare som har utbildning i idrott och hälsa än vad som hittills varit fallet.

Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att läraren i idrott och hälsa som saknar utbildning för den undervisning som bedrivs behöver få möjlighet till kompetensutveckling om skolan inte väljer att utnyttja lärare som redan har sådan utbildning.

Tar rektor ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas?

Enligt skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. En systematisk och väl genomförd uppföljning och utvärdering av undervisningen är en viktig förutsättning för att skolan ska ha ett bra underlag för det utvecklingsarbete som ständigt måste bedrivas. En viktig förutsättning är också att ansvarig rektor kan hålla sig förtrogen med undervisningen och föra en kontinuerlig dialog kring undervisningen med undervisande lärare.

Granskningen visar att rektorn själv anser att han har litet tid för att vara ute i verksamheten och vara en pedagogisk ledare för utbildningen. Rektorns egen bedömning är att uppföljning och utvärdering av utbildningen inte fungerar tillfredsställande vid besöksstillfället. Granskningen visar i övrigt att rektorn inte besöker lektionerna i idrott och hälsa för att hålla sig informerad om hur undervisningen fungerar. Enligt undervisande lärare redovisas inte heller planeringen av undervisningen för rektorn. Genomförda intervjuer visar att rektorn i mycket begränsad omfattning begär in underlag för att bedöma resultat och genomförande av undervisningen i idrott och hälsa. Som tidigare nämnts tar inte heller rektorn enligt Skolinspektionens bedömning ansvar för att den lärare som saknar utbildning för den undervisning som bedrivs får det stöd och den kompetensutveckling som är nödvändig.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver ta ansvar för att systematiskt följa upp och utvärdera undervisningen i idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis bedömer skolinspektionen att Jävre skola behöver se till att undervisningen inom ämnet idrott och hälsa omfattar syfte, centralt innehåll och alla kunskapskrav och att bedömningen också omfattar hela ämnets innehåll enligt kursplanens bestämmelser. Skolan behöver vidare sträva efter att undervisande lärare ska ha utbildning för den undervisning som bedrivs. Slutligen behöver rektorn ta ansvar för att undervisningen följs upp och utvärderas som underlag för utveckling av undervisningen.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov?

Enligt **skollagen** ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Grundskolans **läroplan** anger att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Skolan har därvid ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster och ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att undervisningen i idrott och hälsa bidragit till en negativ självbild för vissa elever. Trots ämnets allmänna popularitet har idrott och hälsa en relativt hög frånvaro. En förhållandevis stor andel elever deltar sällan aktivt i undervisningen. Skolans mest angelägna uppgift är därför att uppmärksamma de elever som inte finner sig tillrätta med ämnet. De skolor där bedömningskriterierna i idrott och hälsa är tydligt uttalade är de som lyckas bäst. Genusperspektivet och faktorer hos eleverna som föreningsengagemang, ekonomiska villkor och sociokulturell bakgrund är viktiga att ta hänsyn till. Lärarens egna

attityder till ämnet är också en faktor som påverkar. Viktigt är även samverkan mellan idrottslärare och lärare i andra ämnen. Då dessa delar beaktas har skolan bättre förutsättningar att lyckas med undervisningen i idrott och hälsa.

Anpassar skolan undervisningen i idrott och hälsa för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande?

Undervisningen i idrott och hälsa i årskurserna 4–6 vid Jävre skola sker i två undervisningsgrupper. I den ena undervisningsgruppen finns elever i årskurs 4 och i den andra undervisningsgruppen elever i årskurserna 5 och 6. Indelningen har gjorts utifrån antalet elever i respektive årskurs. I båda undervisningsgrupperna finns såväl elever med idrottsbakgrund som elever utan sådan bakgrund. Vid de lektioner som besökts av Skolinspektionen sker ingen anpassning av undervisningen till olika elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Eleverna genomförde samma övningar på ett likartat sätt. Någon anpassning av undervisningen efter elevernas olika kunskapsnivå, kön eller åldrar kunde inte iakttas. Däremot uppger den undervisande läraren att han ställer olika krav på eleverna efter deras förutsättningar. Den undervisande läraren uppger vid intervju att han hittills inte tänkt så mycket på detta i undervisningen. Enligt läraren läggs undervisningen i stor utsträckning upp utifrån elevernas medelnivå vad gäller kunskaper och färdigheter.

Vid de lektioner som besöktes innehöll lektionerna fysisk träning i form av hinderbana som föregicks av uppvärmningsövningar som leddes av elever. Lektionerna ingick i området Rörelse och betecknades som konditionsträning. Lektionerna avslutades med avslappningspass och viss tid för reflektion. Eleverna hade inte haft möjlighet att påverka lektionens upplägg, men styrde över genomförandet av uppvärmningen som föregick träningen i hinderbanan. Bilden som framkommer vid de genomförda lektionsbesöken stämmer också väl med genomförda elevintervjuer. Visst inflytande finns, men sammantaget är möjligheterna till elevinflytande på undervisningen i idrott och hälsa begränsade. Den undervisande läraren uppger vid intervju att han är osäker på vad som krävs när det gäller elevinflytande i läroplan och kursplan. Inga gemensamma diskussioner har förts på skolan om elevinflytande, det är upp till varje lärare att definiera vad detta ska innehålla.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i högre utsträckning behöver utgå ifrån varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Skolan behöver också föra diskussioner kring hur elevinflytande ska tillämpas i undervisningen så att eleverna ges ett reellt inflytande över undervisningen i idrott och hälsa. Vid besöket framkom inte några tecken på att undervisningen befä-

ter invanda förväntningar och könsmonster. Däremot fick Skolinspektionen intrycket av att dessa frågor inte i tillräcklig omfattning varit uppe till diskussion i skolans pedagogiska diskussioner.

Har eleverna kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa?

Eleverna ska enligt läroplanen ges kunskap om ämnets syfte, centrala innehåll och kunskapskrav. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna utveckla sina kunskaper och ta ett eget ansvar för sin utbildning.

Vid elevintervjuerna framkommer att eleverna har mycket begränsad kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i ämnet. Elevernas uppfattning är att de har sämre kunskap om detta i ämnet idrott och hälsa än i övriga ämnen. Denna bild bekräftas vid intervju med den undervisande läraren. Läraren uppger att han inte har diskuterat ämnets syfte, centrala innehåll och kunskapskrav med eleverna. Den bild som eleverna getts är istället att målen för undervisningen i stor utsträckning handlar om att delta och göra sitt bästa. Eleverna uppger vid intervju att de tycker att de lär sig mycket genom undervisningen i ämnet, men intervjuerna visar att eleverna är oklara över vad det är som de lär sig.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver tydliggöra kopplingen för eleverna mellan undervisningen och syfte och centralt innehåll för ämnet idrott och hälsa.

Har skolan sådan tillgång till lokaler och utrustning att en likvärdig utbildning kan genomföras?

För inomhusaktiviteter finns en äldre relativt liten idrottssal i skolhuset. Eftersom undervisningsgrupperna är små räcker lokalen enligt rektor och lärare till för skolans behov. Utrustning för den undervisning som bedrivs finns också i tillräcklig omfattning. Varannan vecka åker eleverna i årskurs 5 buss till badhuset för bad och simträning.

Skolan är belägen med närhet till naturen. Det ger goda möjligheter till friluftaktiviteter och användande av skog och natur i undervisningen, vilket också skolan utnyttjar. Vintertid finns isbana på skolans idrottsplan för skridskoåkning och ishockeyspel. Tillgång till skidspår finns också i skolans närhet.

Granskningen visar att inga avgifter tas ut av eleverna inom undervisningen i idrott och hälsa och att eleverna kostnadsfritt vid behov kan låna utrustning i form av skidor och skridskor.

Skolinspektionen bedömer att Jävre skola har tillgång till lokaler och utrustning som möjliggör att en likvärdig utbildning kan genomföras.

Kontrollerar lärarna elevernas närvaro och deltagande i undervisningen i idrott och hälsa?

Den undervisande läraren kontrollerar inledningsvis elevernas närvaro vid varje lektionstillfälle. De genomförda intervjuerna visar att närvaron vid lektioner i idrott och hälsa i allmänhet är hög. Orsaken till detta är att eleverna tycker att undervisningen i ämnet är rolig och att ämnet har hög status på skolan.

Vid intervjun med läraren framkommer dock att det ibland finns elever som är närvarande men inte deltar i undervisningen. Dessa situationer löses i allmänhet genom att eleven kan få sitta och titta på eller arbeta med andra ämnen i klassrummet under uppsikt av klassläraren. Idrottsläraren har inte närmare reflekterat över lämpliga aktiviteter kopplade till ämnets kursplan i dessa situationer eller diskuterat detta med någon annan på skolan. Hur sådana situationer ska hanteras har heller inte diskuterats mellan lärare och rektor.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver ha bättre beredskap för situationer där elever inte kan delta i den gemensamma undervisningen så att eleverna kan erbjudas aktiviteter som är kopplade till kursplanens syfte, centrala innehåll och kunskapskrav.

Följer skolan skollagens bestämmelser om befrielse?

Enligt skolans dokumentation och de intervjuer som genomförts vid besöket på Jävre skola finns inga elever som befriats från undervisningen i ämnet idrott och hälsa. Skolan har heller inte under de senaste läsåren haft några elever som befriats från undervisningen i idrott och hälsa.

Samverkar lärarna i idrott och hälsa med andra lärare?

Som beskrivits tidigare i rapporten har ingen av de lärare som undervisar i idrott och hälsa vid skolan lärarutbildning eller utbildning i ämnet idrott och hälsa. Trots detta sker mycket liten samverkan med lärare som har utbildning

för att undervisa i ämnet vid Jävre skola eller med andra skolor i rektorsområdet eller i kommunen. Skolinspektionen vill framhålla att sådan samverkan är särskilt viktig när undervisningen bedrivs av lärare som inte har utbildning för den undervisning som bedrivs. Vid Jävre skola finns en lärare som har utbildning för att undervisa i idrott och hälsa i årskurserna 4–6. Granskningen visar att denna lärare i mycket begränsad omfattning används som stöd för de lärare som undervisar i ämnet. Inte heller används lärare som har utbildning i ämnet vid rektorsområdets andra skolor som stöd för lärarna. Genomförda intervjuer visar att ämnesövergripande samverkan sker i mycket begränsad omfattning vid Jävre skola bortsett från de områden inom ämnet idrott och hälsa där undervisningen bedrivs inom andra ämnen och av andra lärare.

Skolinspektionen bedömer att samverkan mellan undervisande lärare i idrott och hälsa vid Jävre skola och andra lärare behöver utvecklas, särskilt mot bakgrund av att läraren saknar utbildning för den undervisning som bedrivs och för att säkerställa att undervisning följer författningarnas krav när det gäller undervisningens innehåll och bedömning av elevernas resultat.

Får lärarna kompetensutveckling inom idrott och hälsa?

Kompetensutveckling har skett för skolans personal när det gäller implementering av ny läroplan, Lgr 11. Kompetensutveckling för lärare i idrott och hälsa i övrigt har enligt de intervjuer som gjorts inte genomförts under senare år. Den undervisande läraren i idrott och hälsa i årskurserna 4–6 uppger sig dock vara intresserad av att få kompetensutveckling. Enligt rektorn begränsas möjligheterna till kompetensutveckling för lärarna på skolan av bristande resurser till detta.

Skolan behöver se till att skolans lärare i idrott och hälsa får kompetensutveckling så att läraren kan följa ämnets utveckling och bedriva undervisning i enlighet med de nationella målen.

Sker skolans samverkan med föreningslivet på ett sådant sätt att kraven på likvärdig utbildning uppfylls?

Enligt rektorn och den undervisande läraren sker ingen samverkan med föreningslivet vid besökstillfället. Viss extern samverkan sker med Musikhögskolan när det gäller dansundervisningen.

Ser skolan till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa?

Vid de genomförda lektionsbesöken kunde Skolinspektionen konstatera att lektionerna genomfördes i en positiv stämning där lärare och elever behandlade varandra respektfullt, och där eleverna även behandlade varandra på ett positivt sätt.

Enligt rektorn har både skolan och fritidshemmet arbetat mycket med skolans värdegrund. Skolsköterskan undersöker resultatet av värdegrundsarbetet varje år genom enkäter. Genom dessa har det inte framkommit några problem vad gäller trygghet eller kränkningar kopplade till undervisningen i idrott och hälsa. Denna bild stöds också av de intervjuer som genomförts med läraren och med elever i samtliga årskurser inom granskningen.

Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att skolan ser till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis bedömer skolinspektionen att undervisningen i idrott och hälsa i högre utsträckning behöver utgå ifrån varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Eleverna behöver också ges tydligare information om ämnets syfte, centrala innehåll och kunskapskrav. Lärarna behöver ha bättre beredskap för att hantera situationer där elever inte kan delta i den gemensamma undervisningen så att eleverna kan erbjudas aktiviteter som är kopplade till ämnets syfte, centrala innehåll och kunskapskrav. Undervisande lärare behöver slutligen ges större möjligheter till samverkan med lärare med utbildning i ämnet idrott och hälsa och till kompetensutveckling i ämnet.

Tvärgående granskningsaspekt:

Används IT-verktyg i undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala förmåga?

*Skollagen anger att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen kan uppfyllas. I förarbetet till lagen talas om "elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik". Enligt grundskolans **läroplan** ska eleverna kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.*

Forskning och beprövad erfarenhet visar att IT i undervisningen bör struktureras och användas på ett medvetet sätt. En IT-strategi måste fokusera på mer än bara teknisk utrustning och tillgänglighet – den måste

även sträva efter att skapa en omfattande digital kompetens bland eleverna och bör genomsyra i stort sett alla ämnen.

Stödjer IT-användningen elevernas lärande och utvecklingen av elevernas digitala kompetens?

Granskningen visar att Jävre skola inte använder några IT-verktyg i undervisningen i ämnet idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis bedömer skolinspektionen att Jävre skola bör sträva efter att IT-verktyg ska bli en naturlig del i undervisningen i idrott och hälsa så att dessa verktyg blir ett stöd för elevernas lärande och utvecklar elevernas digitala kompetens.

Bakgrundsuppgifter om Jävre skola

Piteå kommun ligger i den sydöstra delen av Norrbottens län och gränsar till Västerbottens län. Den 31 december 2010 hade Piteå kommun 40 854 invånare, varav 22 913 bodde i centralorten Piteå.

Utbildningsverksamheten leds av barn- och utbildningsnämnden med tillhörande förvaltning. Vuxenutbildningen finns inom en annan nämnd och förvaltning.

I Piteå kommun finns ett trettiootal grundskolor. Det finns en skola i nästan varje by eller kommundel vilket innebär att de flesta skolor är relativt små och att eleverna har nära till skolan. Kommunen har som helhet en hög andel lärare med pedagogisk utbildning. Grundskolorna är tillsammans med förskolorna indelade i sex områden.

Jävre skola tillhör tillsammans med fyra andra skolor Hortlaxområdet som ligger i kommunens sydöstra hörn vid havet och gränsen mot Västerbotten. Jävre skola är en F-6 skola med 57 elever i grundskolan. Förutom grundskola finns även förskola, förskoleklass och fritidshem. Skolan leds av en rektor, tillika förskolechef, som förutom Jävre skola, med förskolor och fritids, ansvarar för ytterligare en F-6 skola med fritids och två förskolor inom Hortlaxområdet.

Eftersom skolan är så liten ingår all personal i ett enda gemensamt arbetslag. En gång i månaden har personalen vid de tre F-6 skolorna gemensam personalkonferens. All undervisning utom i årskurs 3 bedrivs åldersblandat.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att ta reda på om kommunala och fristående skolor följer innehållet i läroplanen och i kursplanen för idrott och hälsa i årskurserna 4–6. Särskilt har utvalda aspekter kring hur undervisningen i ämnet lever upp till styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning granskats. Granskningen har utgått från följande frågeställningar.

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Inom ramen för denna frågeställning har Skolinspektionen granskat att ämnets syfte och samtliga kunskapsområden som omnämns i kursplanen för idrott och hälsa finns med i skolans och lärarens övergripande planering och ges tillräckligt utrymme i undervisningen. Skolinspektionen har granskat den lokala planeringen på både lektions- och årskursnivå och i samband med detta efterfrågat motiven bakom val av undervisningsinnehåll.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot de områden som forskning och utvärdering funnit ofta försummas, vid sidan av kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse, även specifika innehållspunkter som simundervisning, dans och rytmik, orientering och kunskap om första hjälpen och agerande i nödsituationer.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning anpassad efter varje elevs förutsättningar och behov?

Inom detta område har granskats huruvida enskilda elever eller grupper av elever riskerar att missgynnas utifrån undervisningens innehåll eller genomförande. Av särskild vikt här är jämställdhets- och genusfrågor, alltså i vad mån utbildningen är anpassad efter elevers olika förutsättningar och intressen och i vad mån den tar sin utgångspunkt i traditionella könsroller. Skolinspektionen har även granskat i vilken mån både elever med och utan idrottserfarenhet kan tillgodogöra sig undervisningen. Även närvaro- och deltagandemönster har granskats utifrån dessa perspektiv.

IT i undervisningen

I anslutning till granskningen av idrott och hälsa har även en tvärgående granskning om IT i undervisningen genomförts. Inspektörerna har där granskat om undervisningen i idrott och hälsa innehåller IT-relaterade inslag för att läroplansmålen och kunskapskraven ska kunna nås.

Metod och material

Innan besöket på skolan genomförts har en dokumentanalys gjorts. Dokumentation har begärts in från den granskade skolan och innefattar bland annat lektionsplanering, underlag för utvecklingssamtal, lokala bedömningskriterier, skriftliga omdömen i idrott och hälsa, åtgärdsprogram i idrott och hälsa, dokumentation om personal, eventuella beslut om befrielse för elever med mera.

I samband med att dokument begärts in har Skolinspektionen därutöver efterfrågat en verksamhetsbeskrivning som fyllts i av rektorn och lärarna som undervisar i idrott och hälsa. Skolinspektionen har på så vis getts en inledande bild av skolans undervisning i idrott och hälsa.

Vidare har granskningen genomförts med hjälp av lektionsobservationer. Syftet med observationerna är att inspektörerna dels kunnat skapa sig en allmän bild av undervisningen och dels getts möjlighet att samla in data för underlag till bedömningar.

I syfte att få en allsidig bild av skolans undervisning i idrott och hälsa har inspektörerna därutöver genomfört intervjuer med skolan rektor, de lärare som undervisar i ämnet samt ett urval av elever i årskurserna 4–6.